

**Освітньо-наукова програма «Транспортні системи»
Силабус освітнього компоненту ВБ9**

**Соціологічні аспекти науково-прикладних досліджень
Sociological aspects of applied scientific research
2 курс (семестр 3 або 4)**

Дата створення: 27.08.20

Викладач: Чаплигін О. К. професор, д.ф.н.

Кафедра: Філософії та педагогіки професійної освіти

Контактний телефон: 0675750872

E-mail: phil@khadi.kharkov.ua

Обсяг освітнього компоненту: 4 кредитів ЄКТС (120 годин), в тому числі для денної форми навчання лекцій – 48 год., самостійна робота здобувача – 72 год., для заочної (дистанційної) форми навчання – лекцій 2 год., самостійна робота здобувача – 118 год.

Короткий зміст освітнього компоненту:

Розділ 1. Історія соціології. Загальна та галузеві соціологічні теорії.

Історія виникнення та розвитку західної та вітчизняної соціології. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура і стратифікація суспільства. Соціальні інститути та організації. Соціологія праці та управління. Трудові конфлікти та засоби їх вирішення. Особистість в системі соціальних зв'язків. Соціалізація та соціальна активність особистості.

Розділ 2. Технологія проведення соціологічних досліджень.

Поняття соціологічного дослідження, його характеристика, різновиди та етапи проведення. Програма соціологічного дослідження та її елементи. Методи збору соціологічної інформації. Аналіз документів. Спостереження. Опитування та його різновиди. Експертне оцінювання. Тести та їх призначення. Експерименти та сфери їх використання. Опрацювання та аналіз первинної соціологічної інформації. Проблема ефективності та надійності в соціологічних дослідженнях.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: Дисципліна «Соціологічні аспекти науково-прикладних досліджень» ґрунтується на вивченні дисциплін «Філософія», «Соціологія», «Методи наукових досліджень».

Компетентності:

Інтегральна: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері транспортних систем та технологій, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні: Здатність володіння сучасним світовим теоретичним термінологічним науковим апаратом, щодо об'єкту дослідження, здатність проводити огляд поточного стану та продукувати нові ідеї для розв'язання комплексних проблем професійної та/або дослідницької діяльності. Володіння навичками, що необхідні для проведення експерименту в наукових дослідженнях використовуючи моделювання та прилади в практичній та аналітичній роботі. Здатність планувати, проектувати та виконувати наукові дослідження зі стадії постановки задачі до оцінювання та розгляду результатів та отриманих даних, що включає вміння вибрати потрібну технологію та методику досліджень транспортних систем у т.ч. на основі обліку соціологічних аспектів. Володіння навичками, щодо інтерпретації даних отриманих в результаті проведення експерименту, моделювання та пов'язувати їх з відповідною теорією. Здатність застосовувати свої знання та розуміння основних фактів, концепцій, правил та теорій, пов'язаних з предметом дослідження. Володіння теоретичними положеннями та практичними аспектами підготовки фахівців за спеціальністю «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)», здатність застосування цих знань для організації вирішення науково-дослідницьких та прикладних завдань.

Фахові: Здатність виконувати та представляти оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері транспортних технологій та у дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, результати яких можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з транспортних технологій та суміжних галузей. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері транспортних систем, оцінювати та забезпечувати ефективність виконуваних досліджень. Системний науковий світогляд та загальнокультурний кругозір. Здатність застосовувати відповідні методи, моделі, комп'ютерні технології, а також засади системного підходу для розв'язання складних завдань у галузі транспортних систем і технологій.

Результати навчання: Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері транспорту та технологій та дотичних міждисциплінарних напрямках. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження у сфері транспортних систем та технологій і дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. Глибоко розуміти загальні принципи та методи технічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері транспортних систем та технологій та у викладацькій практиці.

Методи навчання, форми та методи оцінювання: Методи навчання: комбінація лекцій та самонавчання, розв'язання наукових завдань, що розвивають комунікативні та лідерські навички й уміння працювати. Поточний контроль здійснюється шляхом усних опитувань на заняттях. Підсумковий контроль здійснюється у формі усного заліку по матеріалу після засвоєння аспірантами дисципліни. Підсумкова оцінка знань визначається (у накопичених балах та за національною шкалою) як сума усіх оцінок.

Вимоги: до підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного контролю на практичних заняттях набрали не менше 20 балів.

Критерії оцінювання: Оцінювання навчальних досягнень аспіранта здійснюється на основі наступних складових: усне опитування на заняттях (0 - 60 балів) та підсумкового контролю у вигляді заліку (0 - 40 балів). Підсумковою оцінкою за семестр є сума балів з вищевказаних складових.

Рекомендована література:

1. Білоус В. С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: Навч. посіб. — К., 2002.
2. Городяненко В. Г. Социологический практикум: учеб.-метод. пособ. — К., 1999
3. Дворецька Г.В. Соціологія праці / Дворецька Г.В. — К.: КНЕУ, 2002 — 472 с.
4. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. — К.: МАУП, 2004. — 464 с.
5. Маркозова О.О., Прохоренко Т.Г. Соціологія. Загальний курс / О.О. Маркозова, Т.Г. Прохоренко — Х.: ХНАДУ, 2006. — 112 с.
6. Маркозова О.О., Прохоренко Т.Г. Плани семінарських занять та методичні вказівки до самостійного вивчення курсу «Соціологія» / О.О. Маркозова, Т.Г. Прохоренко — Х.: ХНАДУ, 2011. — 103 с.
7. Некрасов А.И. Социология / Некрасов А.И. — Х.: «Одиссей», 2004. — 304 с.
8. Панина Н. В. Технология социологического исследования. — К., 1998.
9. Прохоренко Т.Г. Социология: конспект лекций для русскоязычных и иностранных студентов / Т.Г. Прохоренко, Е.А. Маркозова, Т.В. Ярмак. — Х.: ХНАДУ, 2014. — 100 с.
10. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник / Примуш М.В. — К.: «Професіонал», 2004. — 592 с.
11. Сірій Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Сірій Є.В. — К.: Атіка, 2004. — 480 с.
12. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. — М., 1998.

Додаткові джерела:

1. <http://files.khadi.kharkov.ua/transportnikh-sistem/filosofiji-i-politologiji/itemlist/category/820-kff.html>

2. <http://www.philosophy.ru>
3. <http://filosof.historic.ru>
4. <http://www.nsu.ru/filf/rpha/lib/index.htm>